

Veel voorkomende goedaardige afwijkingen in de borst

Mastopathie is een verzamelnaam voor allerlei goedaardige klachten aan borsten. De klachten zijn pijnlijke en gespannen borsten. De borsten kunnen stug en onregelmatig aanvoelen en er kan vocht uit de tepels komen. Vaak zijn de klachten vlak voor de menstruatie het ergst. Mastopathie komt bij 1 op de 10 vrouwen voor. In deze folder leest u meer informatie over de veel voorkomende goedaardige afwijkingen.

Functie en bouw van de borst

De functie van de vrouwelijke borst (in medische termen mamma genoemd) is het geven van moedermelk. De melk wordt gemaakt in de melkklieren die uitmonden in melkgangen. Deze komen in de tepel bij elkaar en hebben daar een uiterst kleine opening naar buiten. Melkklieren en melkgangen zijn hooguit enkele millimeters groot en kunnen met het blote oog niet van elkaar worden onderscheiden. Vandaar dat wordt gesproken over klierweefsel, waarmee melkklieren en melkgangen samen worden bedoeld.

Naast het klierweefsel is de borst opgebouwd uit steunweefsel voor de stevigheid en vetweefsel voor bescherming en 'vulling'. De gepigmenteerde (donkere) huid rond de tepel heet tepelhof of areola en produceert tijdens het geven van borstvoeding een vette substantie. Klierweefsel, steunweefsel, vetweefsel en huid liggen op de borstspier en deze ligt weer op de ribben en de tussenribspieren.

Borstonderzoek

Wanneer u zelf borstonderzoek verricht, merkt u dat het klierweefsel niet glad is, maar enigszins hobbelig aanvoelt. De linker- en rechterborst zijn nooit precies even groot en vaak is dat verschil ook duidelijk zichtbaar. Ook de verdeling van het klierweefsel over de borst is nooit helemaal gelijk. Het klierweefsel kan soms tot helemaal in de oksel doorlopen.

Menstruele cyclus

In het verloop van de menstruele cyclus kan van tijd tot tijd het klierweefsel zwellen en daarbij ook gevoelig zijn. Soms voelt het klierweefsel dan hobbelig en hard aan. Deze klachten kunnen per vrouw erg verschillen. Over het algemeen verdwijnen deze klachten weer na de menstruatie.

Veel voorkomende goedaardige afwijkingen in de borst

Er zijn verschillende goedaardige afwijkingen van de borst. De meest voorkomende afwijkingen worden hieronder beschreven.

Cysten

Cysten zijn de meest voorkomende knobbels die gevonden worden in de borst. Ze komen over het algemeen voor bij vrouwen tussen de 35 en 50 jaar. Na de overgang ontwikkelen cysten zich meestal niet, behalve in zeldzame gevallen of wanneer een vrouw een oestrogeenvervangende behandeling ondergaat. Cysten zijn met vloeistof gevulde zakjes die zich vormen wanneer vloeistoffen zich verzamelen in de borstkanaaltjes. Ze kunnen letterlijk van de ene op de andere dag verschijnen en net zo gemakkelijk verdwijnen. De cysten zijn meestal rond, glad en beweeglijk en kunnen erg groot worden. Aan het einde van de menstruatie kunnen ze toenemen in omvang en wanneer ze op andere weefsels drukken kunnen ze pijn veroorzaken. Cysten die niet verdwijnen na de menstruatie en pijnlijk zijn, kunnen worden leeggezogen met een naald.

Fibrocystische borsten

Fibrocystische borsten zijn borsten die knobbelig en eventueel ook pijnlijk of gevoelig zijn. Vrijwel alle vrouwen hebben een bepaalde knobbeligheid in hun borsten tegen de tijd dat ze in de dertig en veertig zijn en honderden menstruele cyclussen hebben doorlopen. Tijdens elke cyclus die doorlopen wordt zonder onderbreking door zwangerschap zet het borstweefsel uit en krimpt het weer, waardoor bindweefselgebiedjes achterblijven die aanvoelen als knobbels of kleine gezwellletjes verspreid door de hele borst. Soms worden de borsten op verschillende plaatsen gevoelig. In de premenstruele periode kan de gevoeligheid erger worden en het aantal knobbels kan toenemen omdat cysten de neiging hebben zich rond deze tijd te vormen. In het verleden waren deze symptomen bekend als fibrocystische ziekte, maar veel artsen maken bezwaar tegen de term, omdat zij zeggen dat er geen sprake is van ziekte. Andere namen voor de aandoening waren mastopathie, mammaire dysplasie, fysiologische knobbeligheid, en chronische cystische mastitis. Tegenwoordig wordt het meestal benoemd als fibrocystische verandering of fibrocystische aandoening.

Fibroadenoom

Een fibroadenoom is een knobbeltje in de borst. Dit is het meest voorkomende goedaardige gezwel die het vaakst voorkomt bij vrouwen onder de 35 jaar. Het is meestal niet groter dan 2 tot 3 centimeter en komt vooral voor in de buurt van de tepel. Het knobbeltje bestaat uit klier- en bindweefsel en is glad, rond of ovaal van vorm. Het is te voelen als een

knikkervormige bobbel, die gemakkelijk wegschiet als je het tussen je vingers neemt. Omdat het geen kanker is, hoeft het in principe niet weggehaald te worden.

Hormoongebonden

Deze knobbel is gevoelig voor hormonen en daarom kan het tijdens de menstruatie van grootte veranderen en kan het ook gevoeliger worden. Sommige vrouwen ervaren tijdens de menstruatie gevoelige en pijnlijk borsten. De knobbel zelf doet geen pijn. Tijdens een zwangerschap kan een fibroadenoom groter worden onder invloed van hormonen.

Een fibroadenoom kan ook ontstaan bij vrouwen ouder dan 35 jaar, maar als een vrouw eenmaal de overgang heeft gehad, komt het nauwelijks meer voor. Mocht er een fibroadenoom aanwezig zijn voor de overgang, dan zal deze daarna meestal wat kleiner worden.

Lipoom

In het vetweefsel kunnen knobbeltjes ontstaan. Dit wordt ook wel een lipoom genoemd. Deze knobbeltjes voelen over het algemeen vrij zacht aan.

Papillomen in de melkgangen

Dit zijn goedaardige wratachtige tumoren die zich ontwikkelen in de melkgangen, gewoonlijk onder de tepelhof. Ze zijn meestal kleiner dan een eurocent in doorsnee, maar soms kunnen ze tot zes centimeter groot worden. Ze komen het meeste voor bij vrouwen tussen de 30 en 50 jaar. In ongeveer de helft van alle gevallen produceren ze een bloederige afscheiding uit de tepel, die soms pijnlijk kan zijn. Behandeling van de aandoening bestaat uit het chirurgisch verwijderen van de gehele melgang. Papillomen kunnen zich in meerdere melkgangen tegelijk ontwikkelen. Deze aandoening, die papillomatosis wordt genoemd, komt meer voor bij jongere vrouwen en kan beide borsten aandoen.

Mastitis

Mastitis is een pijnlijke ontsteking van de borst veroorzaakt door een infectie of een hormonale disbalans. Een wigvormige rode plek ontstaat op een borst met de punt van de wig op de tepel. De aandoening komt voor omdat de borstkwab niet voldoende afvoert vanwege een verstopping van de melgang. Chronische cystische mastitis is een veelvoorkomende aandoening die gekenmerkt wordt door goedaardige cysten of knobbeltjes. Kraambedmastitis is een acute bacteriële infectie die kan voorkomen bij zogende moeders. Vrouwen zullen vaak koorts krijgen en zich ziek voelen. De infectie kan worden genezen met antibiotica.

Tepelafscheiding

Afscheiding uit de tepel is niet ongewoon en kan bij elke vrouw voorkomen zonder verband te houden met zwangerschap, borstvoeding of ziekte. Kleine hoeveelheden slijm die vrijkomen uit de tepel kunnen vrijwel onmiddellijk verdampen of een korstje vormen dat weggaat tijdens het baden. Een melkachtige afscheiding die lactorroë wordt genoemd, kan voorkomen als de pijnappelklier abnormale hoeveelheden van het hormoon prolactine produceert, wat de melkproductie stimuleert bij zogende vrouwen. De toegenomen productie van prolactine kan veroorzaakt worden door schildklierafwijkingen, anticonceptiepillen, hersentumoren die de pijnappelklier aantasten en kalmerende of verdovende medicijnen. Galactorroë of melkvloed gaat vaak vergezeld van onregelmatigheden in de menstruatie, zoals een te lichte menstruatie of een totale afwezigheid daarvan. Vrouwen die deze symptomen ervaren moeten naar hun huisarts gaan. Dit geldt ook wanneer de tepelafscheiding bloederig, waterig of strokleurig is, of pus bevat.

Verhardende adenosis

Verhardende adenosis is een aandoening waarbij bepaalde cellen van het borstweefsel zich op een slordige manier vermenigvuldigen en de plaats innemen van een deel van het omliggende bindweefsel. De getroffen gebieden zijn klein en het weefsel wordt hard en kan soms door de huid heen gevoeld worden als een knobbel. De knobbel is niet beweeglijk binnenin het borstweefsel. Vanwege het harde weefsel en de onregelmatige vorm van de knobbel zal deze aandoening vaker voor kanker worden aangezien dan enige andere knobbel in de borst. Om de aandoening goed te kunnen diagnosticeren, moet een biopsie worden uitgevoerd. Verhardende adenosis treft meestal maar een borst en komt voor bij menstruerende vrouwen, maar het vormt geen obstakel bij borstvoeding.

De genoemde afwijkingen kunnen in principe niet kwaadaardig worden. Wel is de kans aanwezig dat op een andere plek in de borst kanker ontstaat. Blijf daarom regelmatig uw borsten zelf onderzoeken. Mocht u een nieuwe klacht van de borst hebben, neem dan altijd contact op met de huisarts.

Meer informatie

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Stelt u ze dan gerust aan de casemanager mammacare van het Maasziekenhuis Pantein. De casemanager mammacare is bereikbaar via de polikliniek Oncologie op telefoonnummer 0485-84 55 26 of via mammacare@pantein.nl.

Meer informatie over mastopathie kunt u ook vinden op de website www.thuisarts.nl/mastopathie.